

Gedragscode voor vrijwilligers en deelnemers aan activiteiten van IVN Borger-Odoorn

Algemeen

Vrijwilligers die voor IVN Borger-Odoorn optreden dienen zich met fatsoen en respect te gedragen, deze regel geldt omgekeerd ook voor deelnemers aan activiteiten van IVN Borger-Odoorn.

Omgaan met deelnemers aan activiteiten

1. De begeleider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen iedere deelnemer zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De begeleider onthoudt zich ervan deelnemers te bejegenen op een wijze die hen in hun waardigheid aantast.
3. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van de deelnemers dan functioneel noodzakelijk is. De begeleider van activiteiten ontvangt geen kinderen en andere kwetsbare personen thuis.
4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksueel gedrag ten opzichte van de deelnemers. Seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en deelnemers zijn onder geen beding geoorloofd.
5. De begeleider mag de deelnemers niet op zodanige wijze aanraken dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren kan worden.
6. De begeleider heeft de plicht de deelnemers naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel gedrag en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de activiteit is betrokken, wordt nageleefd.
7. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel gedrag is men verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen persoon/personen.
8. In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen is het de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen en zo nodig daarover in contact te treden met de werkgroep coördinator of de vertrouwenspersoon van de afdeling.

Toelichting op de gedragscode

Wat betekent de gedragscode nu concreet voor de vrijwillige begeleider van kinderen en andere kwetsbare personen?

1. De begeleider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de deelnemer zich veilig en gerespecteerd voelt.

De deelnemer moet worden gerespecteerd. Er mag geen onderscheid worden gemaakt naar of nadruk worden gelegd op godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid, culturele achtergrond, leeftijd of lichamelijke kenmerken. Dat betekent dat de deelnemer zich zowel tijdens de activiteiten, maar ook daarbuiten veilig moet voelen en het gevoel moet hebben dat hij/zij zich – letterlijk – vrij kan bewegen.

2. De begeleider onthoudt zich ervan een deelnemer te bejegenen op een wijze die een deelnemer in zijn waardigheid aantast.

Dit betekent dat je een deelnemer nooit op een manier bejegent die hem/haar in zijn/haar waardigheid aantast. Je onthoudt je van discriminerende, kleinerende of (seksueel) intimiderende/getinte opmerkingen of gedragingen. Dit geldt tijdens alle activiteiten die door of namens IVN worden georganiseerd.

3. De begeleider dringt niet verder door in het privéleven van deelnemers dan nodig. De begeleider ontvangt geen kinderen en andere kwetsbare personen thuis.

In het vrijwilligerswerk komt het veel voor dat men deelnemers ook kent vanuit sociale contacten. Maar de begeleider is binnen de afdeling altijd de verantwoordelijke. Binnen de afdeling gaat het niet om vriendschap of andere sociale relaties, maar om de relatie begeleider – deelnemer.

Het is belangrijk dat de begeleider zich bewust is van zijn positie die ook buiten de afdeling door kan spelen. Het gaat erom dat de begeleider gepaste afstand houdt en niet verder doordringt in het privéleven van een deelnemer dan nodig is voor het gezamenlijke gestelde doel (activiteit) van de afdeling. Bijvoorbeeld: het onnodig vragen stellen over het privéleven, persoonlijke afspraken maken, contact opnemen met een kind buiten de activiteiten van de afdeling om, enzovoort. Een en ander dient dus achterwege te blijven.

4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik van een deelnemer: alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen de begeleider en een

deelnemer zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

De begeleider mag zijn positie en relatie nooit gebruiken voor doeleinden ten eigen nutte die in strijd zijn met zijn verantwoordelijkheid, of die grenzen van de relatie overschrijden. Hierbij wordt gedacht aan:

- een seksueel of erotisch geladen sfeer scheppen;
- seksueel getinte opmerkingen en insinuaties, zoals grof taalgebruik of schuine moppen;
- het stellen van vragen over seks, bijvoorbeeld over masturbatie, frequentie en vormen van vrijen;
- een deelnemer op een niet-functionele wijze bekijken en aanraken waarbij de ogen of handen zijn gericht op de geslachtskenmerken;
- bevrediging van de eigen seksuele verlangens.

Alle seksuele handelingen en relaties tussen vrijwilligers en kinderen en andere kwetsbare personen zijn ontoelaatbaar en strafbaar volgens artikel 249 Wetboek van Strafrecht. Tussen volwassenen en kinderen is sprake van een natuurlijk overwicht en dus machtsverschil. Een kind kan daardoor zaken moeilijk weigeren of overzien waar het om gaat. Het is aan de volwassene om de grenzen te bewaken. Dit betekent dat de begeleider:

- nooit seksuele toenadering zoekt tot kinderen en andere kwetsbare personen en/of een seksueel of erotisch geladen sfeer schept (bijvoorbeeld door het laten zien van porno, of de eigen geslachtsorganen);
- een kind of kwetsbaar persoon nooit gebruikt voor bevrediging van de eigen seksuele en/of agressieve verlangens;
- nooit (met seksueel gedrag) mag ingaan op verliefde gevoelens, seksuele verlangens of fantasieën van het kind of kwetsbaar persoon óók niet wanneer hij/zij je daartoe lijkt uit te nodigen, dan wel onomwonden uitnodigt;
- wanneer er een erotisch/seksueel geladen sfeer mocht ontstaan, of zou kunnen ontstaan, tussen de begeleider en het kind of kwetsbaar persoon de begeleider afstand neemt en de situatie bespreekbaar maakt met de leiding of vertrouwenspersoon;
- wanneer bij de begeleider gevoelens van verliefdheid, maar ook afkeer of agressie ontstaan t.o.v. het kind of kwetsbaar persoon, neemt de begeleider afstand en maakt de situatie bespreekbaar met de leiding of vertrouwenscontactpersoon.

5. De begeleider mag een deelnemer niet op zodanige wijze aanraken dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal kunnen worden.

Uitgangspunt is dat een deelnemer het als seksueel ervaart. Bijvoorbeeld: het te lang vasthouden van een hand bij begroeten of

afscheid nemen, iemand naar je toetrekken, je tegen een deelnemer aandrukken, een tongzoen geven, aanraken van billen en borsten, enzovoort.

Functionele aanrakingen zijn soms noodzakelijk of wenselijk (iemand troosten) en mits daar geen misbruik van gemaakt wordt toegestaan. De begeleider moet er voor zorgen dat daar waar lichamelijk contact noodzakelijk en functioneel is, dit contact of deze aanraking niet verkeerd – in de zin van seksueel getint of intimiderend – kan worden geïnterpreteerd. De begeleider houdt bij lichamelijk contact rekening met grenzen die een deelnemer aangeeft, leeftijd, ontwikkelingsniveau, achtergronden, de specifieke situatie en wat maatschappelijk en/of cultureel als aanvaardbaar wordt gezien.

De begeleider zal tijdens excursies, bijeenkomsten, e.d. zeer terughoudend en met respect omgaan met een deelnemer en de ruimtes waarin zij zich bevinden.

Gereserveerd en met respect betekent in dit geval bijvoorbeeld dat:

- begeleider en een kind of ander kwetsbaar persoon zich bij voorkeur niet met zijn tweeën afzonderen, maar met bijvoorbeeld een extra begeleider of meerdere kinderen;
- begeleider en een kind of ander kwetsbaar persoon in een één op één situatie in een voorkomend geval niet op één kamer slapen; er zijn tenminste twee begeleiders op een groep kinderen;
- gereserveerd en met respect omgaan met de ruimtes waarin de deelnemers zich bevinden, betekent dat een deelnemer zich daar veilig moet voelen, zijn/haar privacy gewaarborgd is en sociale controle niet is uitgesloten. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan:
  - niet zonder aankondiging de kleedruimte, of toiletruimte (of wat daar voor doorgaat) betreden en bij voorkeur in gezelschap van een andere volwassene;
  - de deur open laten staan na het binnentreden;
  - gesprekken met een deelnemer in een neutrale ruimte worden gehouden (niet in kleedruimte of toiletruimte).

6. De begeleider heeft de plicht een deelnemer naar vermogen te beschermen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel (machts)misbruik en zal er actief op toezien dat de gedragscode door iedereen die bij de activiteit is betrokken wordt nageleefd.

De begeleider heeft binnen zijn mogelijkheden de verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welzijn van de deelnemer. Indien de begeleider grensoverschrijdend gedrag signaleert is hij verantwoordelijk het ongewenste gedrag te (doen laten) stoppen en te zorgen voor de veiligheid van de deelnemer. De begeleider is alert op signalen die kunnen wijzen op seksueel misbruik/overtreding van de gedragscode.

7. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode/bij vermoedens van seksueel misbruik, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen

Alle vermoedens of constatering van seksueel misbruik moeten worden gemeld bij de daarvoor aangewezen personen bij IVN. Het kan zijn dat de deelnemer een begeleider in vertrouwen neemt en vertelt dat iemand hem/haar seksueel misbruikt. De begeleider belooft in een dergelijk geval geen geheimhouding. Feiten van vertrouwelijke aard, aan jou toevertrouwd, moeten te allen tijde respectvol worden behandeld. Maar wanneer de belangen van een deelnemer in het geding zijn (en dat is aan de orde bij een melding van seksueel misbruik), dient de begeleider hiervan melding te maken bij de daarvoor aangewezen personen bij IVN. Indien enigszins mogelijk gebeurt dit in overleg met de deelnemer aan een activiteit

8. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest van de gedragscode te handelen.

Dit betekent dat de begeleider ook alert is op gedragingen die niet direct als seksueel misbruik of intimidatie zijn te betitelen, maar wel als grensoverschrijdend worden ervaren. Ook in dit geval is het belangrijk dat passende maatregelen worden genomen, zoals het aanspreken van de persoon in kwestie. Desgewenst kan de begeleider de daarvoor aangewezen personen bij IVN raadplegen